

Дзяўчаткі,
гэта вам
ад суседняга
століка!

Анатоль ГАРМАЗА.

«Вожыку» пішуць...
Іголкатэрапія

2-3

Андрэй СІДАРЭЙКА
Рэцэпт натхнення
Гумарэска

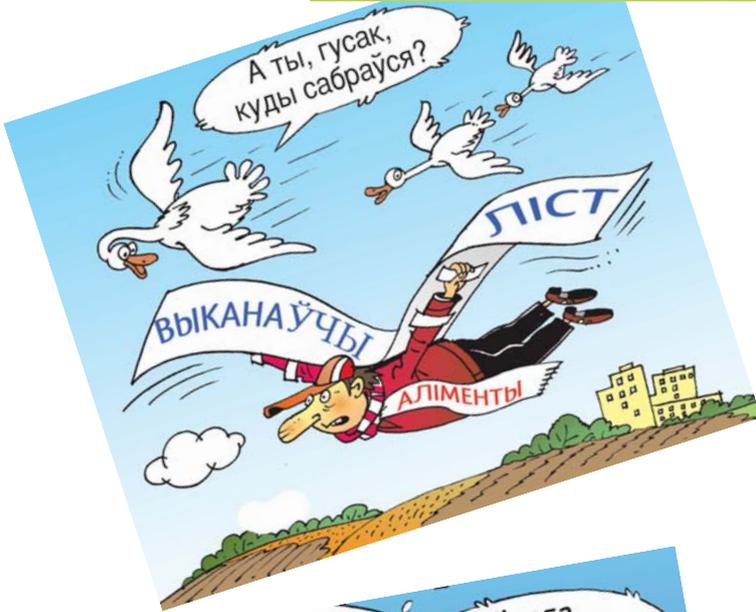
16

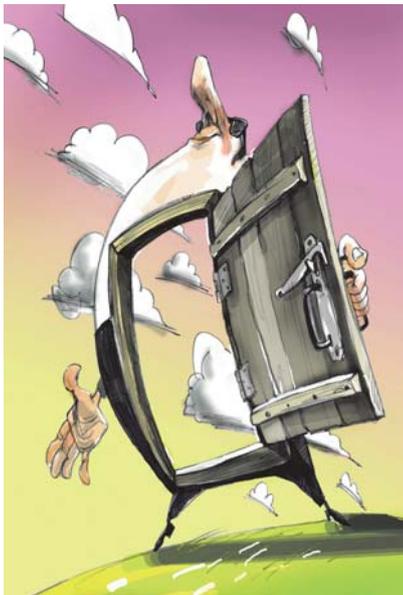
Алена КЕДА
Тройка, сямёрка, ...
Крыжаванка

22-23

Малюе Мікола ПІРГЕЛЬ

Алег КАРПОВІЧ.

Віктар РЭЧЫЦ

**Амаль фельетон
пра забабон**

Выйшаў радасны з бальніцы.
Крок ступіў – і узгадаў,
Што сім-карту на паліцы
Я у шафе не узяў.

Мне патрэбна карта гэта.
Мо, вярнуцца і забраць?
Але кепская прыкмета:
Можа не пашанцаваць.

Дык тады пакінуць, значыць?
Не, калі вось так зраблю,
Напаткаць магу няўдачу –
Зноў сюды я паступлю.

Павагаўся, ды заходжу
У вядомы добра гмах.
Марна, карту не знаходжу:
Дзе была, ужо няма.

А калі б махнуў рукою
І паехаў я дамоў,
Праляжала б там спакойна,
Пэўна, некалькі гадоў...

г. Івацэвічы.

Міхаіл УЛАСЕНКА

ЛЫКА Ў РАДОК

(Старыя прымаўкі на новы лад)

Упартаму адно хачу сказаць:
Не гнешся – могуць і хрыбет зламаць.

* * *

Паўбяды, што зайшоў не туды,
Ды навошта пакінуў сляды?

* * *

Гультай пайшоў бы жыта жаць,
Каб не карцела паляжаць.

* * *

Прырода не спрыяе пустаце:
Не сееш збожжа – лебядя расце.

* * *

Хай не верыцца, але
Праўда ёсць і ў пахвале.

* * *

Не трэба слоў – залішні клопат:
Усіх нас вучыць толькі вопыт...

г. Горкі.

***

Ён і вёрткі, ён і храбры,
Калі возьме хто за жабры.

* * *

Не трэба многа сіл і чэсці,
Прапіўшы грошы, жонку трэсці.

* * *

Наўрад ці будзеш мець
здоровы дух,
Калі адзін харчуешся за двух.

* * *

Калі адна рука хімічыць,
Другая – грошы лічыць.

* * *

І чыноўніку паверу,
Як на рукі дасць паперу.

* * *

Свая бяда – праблемай мех,
Чужая – драбязя ды смех.

Алег ПАПОЎ.

Братка Вожык! Ты, відаць, неаднойчы бачыў старыя аўто, на якіх ніхто не ездзіць і якія толькі займаюць месца на стаянках. Гаспадары, відаць, лянуюцца здаць іх на металалом ці прадаць на запчасткі і мяркуюць, што гэтым будуць займацца нейкія службы.

І памыляюцца: уласнік не можа кінуць «рарытэт» дзе захоча. Аўто «пераселяець» на стаянку, а потым яшчэ і грошы запатрабуюць за гэта. Нават калі вадзіцель адмовіцца забіраць машыну і пагодзіцца, каб яе знішчылі. Не заплаціць добраахвотна – прымусіць суд...

Чаму ж тады замест таго, каб зарабіць нейкі рубель, людзі яго губляюць?

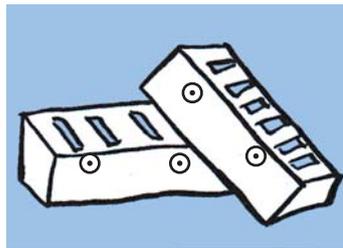

Сяргей ЛАПЦЁНАК,
г. Мінск.

Добры дзень, калючы дружа!

Дом № 12 па вуліцы Валадзько прыкметны. На ім – шылда з тлумачэннем, у гонар каго яе так назвалі (аднаго з кіраўнікоў Беларускай чыгункі). Але заўважныя і непарадкі каля дома: лесвіца і бардзюр, дзе не хапае цаглін. І не адной ці дзвюх, а больш за дзэсяць.

Няўжо такі выгляд двара нікому, акрамя жыхароў дома, не мазоліць вочы?

Ала СЯМЁНАВА,
г. Мінск.

Шаноўны Вожык! Ты, відаць, чуў, што напрыканцы лета ў Шклове знайшлі не менш чым тысячу новых стогадовых лапцей? Сапраўдная этнаграфічная сенсацыя! Мясцовыя супрацоўнікі музея адразу вызначылі: гэта святочныя лапці-пахлопні, абувалі іх ва ўрачыстых выпадках.

Для мяне ж надзвычайным з'яўляецца тое, што лапцям сто гадоў, а яны могуць быць прыдатныя хоць сёння. Пляценне ў іх не прамое, характэрнае для Беларусі, а касое і вельмі прафесійнае. Спецыялісты заўважаюць: магчыма, такая тэхналогія дазволіла ім захавацца ў першапачатковым выглядзе і амаль ідэальным стане.

Як вядома, сёння гарантыя на абутак складае ад 30 да 80 дзён. Пасля гэтага вытворцы, калі тавар без браку, адказнасці перад пакупніком не нясуць.

Вось таму і не выходзяць у мяне з галавы тыя лапці. Хто зараз рызыкне даць гарантыю на сваю прадукцыю хаця б на адзін год, не кажучы пра сто? Ці зможа сучасны абутак праляжаць столькі часу і выглядаць як новы? Па-мойму, вытворцам ёсць над чым задумацца...

Яніна МАЛЕЦ,
г. Гродна.

Хто чужога не шкадуе...

Калінкавічы. Кіраўнік і галоўныя спецыялісты ВУП «Калінкавіцкі малочны камбінат» не абцяжарвалі сябе пошукамі запчастак і камплектуючых, расходных матэрыялаў па выгаднай цане. Таму спакойна куплялі тавар у пасрэднакаў... за «двайны» кошт.

А хто чужога не шкадуе, той свайго не мае. У выніку летась службовыя асобы спачатку «згубілі» грошы роднага прадпрыемства – каля паловы мільёна рублёў, а потым – і ўласныя. Пасля звальнення ім давядзецца шукаць новую працу.

Вопыты з содай

Віцебск. Загадчыца склада, два таваразнаўцы і вадзіцель ААТ «Віцебскі мясакамбінат» бліскуча даказалі закон захавання рэчыва Міхаіла Ламаносава: калі недзе зменшылася, значыць, недзе прыбавілася. Амаль за паўтара апошнія года дзякуючы намаганням

гэтых работнікаў са склада прадпрыемства знікла 10 тон каўстычнай грануляванай соды, а ў сховішчах адной фірмы ў Мінскім раёне... з'явілася 8 тон.

Вопыты каштавалі мясакамбінату больш за 25 тысяч рублёў. У адносінах «фізікаў» узбуджана крымінальная справа.

Прывітанне, дружа Вожык! Яшчэ здаўна людзі марылі навучыцца лётальцаў. Іх надзеі з цягам часу спраўдзіліся.

А як быць тым, хто ўсё ж хоча хадзіць? У прыватнасці, па правілах дарожнага руху.

Напрыклад, шыбуе пешаход па тратуары каля гандлёвага бізнес-цэнтра «НордСіці» (Лагойскі тракт, 39). Кіруецца ў бок цэнтра. Неўзабаве неспадзяванка: тратуар заканчваецца, пачынаецца дарога, а пешаходнага пераходу, абазначанага «зебрай», няма. Далей – зноў тратуар і святлафор, з «паласатым» пешаходным пераходам.

Вадзіцелі машын, вядома, пешаходаў прапускаюць, бо дзе ж тым падзецца? Але тыя адчуваюць сябе няўтульна: і ісці нібыта нельга, і лётальцаў не ўмеюць... Што ты параіш імі рабіць, паважаны сябар?

Аляксандр ТУРЛА,
г. Мінск.

Мікола ГРГЕЛЬ.

Цяжка ці лёгка?

Мінская вобласць. Рускі пісьменнік Іван Бунін сцвярджаў, што няма нічога больш цяжкага, чым разпазнаць добры кавун і прыстойную жанчыну. Правяраючыя дапоўняць: «І нічога больш лёгкага, чым знайсці хібы ў аб'ектах гандлю».

Усе 14 правяраных латкоў з агароднінай і садавінай на аўтамабільных трасах і міні-рынках працавалі з недахопамі і парушэннямі заканадаўства. Многія гандлявалі кавунамі і дынямі ўздоўж абочын дарог, на неадрэгуляваных вагах, без чэкаў... Ва ўсіх прадаўцоў не было патрэбных дакументаў на тавар і даведка пра праходжанне медыцынскага агляду.

Гандляры ўздыхаюць: прадаваць па законе – нялёгкае справа...

Жыццё сабачае

Марілёў. Памятаеце радкі з вядомай дзіцячай песні: «Сабака бывае куслівы толькі ад жыцця сабачага...»? А якім яму, скажыце, быць, калі жыў ёла без павадка і намордніка, у краме ці на пляцоўцы для малых?

Калі не хапае месцаў для выгулу? Калі выкінулі на вуліцу, а новы гаспадар не з'яўляецца?

Гэтымі і іншымі «дарослымі» пытаннямі, якія датычаць выканання заканадаўства аб абыходжанні з дамашнімі жывёламі, зацікавіліся кантраляры, памятаючы, што сябар чалавека «няшчасны вельмі небяспечны».

Па матэрыялах прэс-цэнтра Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь.

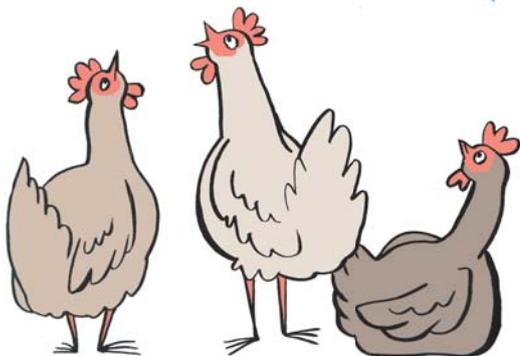
Верабей і Куры

Байка

Хмуры поўдзень. Верабей
З-пад прыдашка вылез.
Скокнў смела да Курэй:
– Гляньце, як я вырас!
Хопіць грэбці ля варот
Леташняе сена.
Сіганём са мной праз плот,
Там жа – перамены!
Там свабодна хто куды
Можаце пайсці і вы.
Шмат і ежы, і вады,
Пясок асаблівы.
Пеўні там як на падбор
І хляўчук цяплейшы.
Гайда, Куры, за бугор,
Хто тут з вас смялейшы?
– Не, ляці сабе без нас, –
Кажуць Куры ўрэшце. –
Нам і тут, як прыйдзе час,
Прынясуць паесці.
Ты ляці сабе, шукай
Лепшыя мясціны.
Нам жа любы родны край,
Бо ён наш, курыны.

* * *

Зазывалы-вераб'і
Многа абяцаюць,
Ды на бацькавай зямлі
Век свой дажываюць.

Віктар САБАЛЕЎСКІ,
г. Узда.

Адступленне – не ганьба,
калі яно лірычнае.

Магчыма, браты па розуме
настолькі разумныя, што не хо-
чуць ведаць нас.

Справа так баялася май-
стра, што ён урэшце стаў бес-
працоўным.

У першую чаргу ў вочы
кідаецца тое, што нам кідаюць
у твар.

Асабліва паспяхова думкі
раяцца ў галаве трутня.

Жыў у згодзе з сумленнем:
ён не будзіў яго, а яно не му-
чыла яго.

Дрэнна не ведаць, куды
ідзеш. Яшчэ горш – забыцца,
адкуль выйшаў.

Пагоня за доўгім рублём ска-
рачае жыццё.

Узрост сваё бярэ, а наша –
хапае.

Мой непасрэдны начальнік
яшчэ тая пасрэднасць.

Мужчына хоча тое, што яму
трэба. Жанчыне трэба тое, што
яна хоча.

Конь лепш за ўсіх ведае,
ці прыносіць падкова шчасце.

Нічога не ўмеў рабіць. Але ж
як таленавіта!

Даслаў
Анатоль БАРЫСАГЛЕБСКІ,
г. Гомель.

Алег ГУЦОЛ.

— **3**а мінулы тыдзень у нашым горадзе з’явіліся дзесяць новых графіці, — начальнік аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі горада К. Валеры Лісоўскі невыпадкова пачаў нараду з гэтай непрыемнай інфармацыі. Насуплены, ён сядзеў за сталом і нервова пстрыкаў ручкай. — Пастаянна псуюцца прыпынкі вулічнага транспарту, будынкі, дамы, агароджы... Затым з бюджэту выдаткоўваюцца сродкі на зафарбоўванне гэтых «карцін». Выхад адзіны: звяртацца ў міліцыю, няхай шукаюць вандалаў і штрафуюць па поўнай. Колькі можна! Ці ёсць іншыя прапановы?

У пакоі ўсталявалася цішыня. Супрацоўнікі аддзела ціха сядзелі на месцах.

— Валеры Аляксандравіч, адно пытанне, — парушыў спакой звонкі голас галоўнага спецыяліста Ігара Бойкі. Два гады таму хлопец прыехаў сюды па размеркаванні са сталіцы і застаўся працаваць. — Ці правільна караць чалавека, які смеціць, калі навокал няма ніводнай урны?

— Не разумею, навошта такое параўнанне? — пальцы начальніка забарабанілі па стале.

— А мне здаецца, што няправільна. Людзі ўсё роўна будуць размалёўваюць розныя збудаванні. У Еўропе (а мы, між іншым, яе цэнтр) вулічны жываліс развіваецца яшчэ з 1980-х гадоў. Работы ў такім стылі ўпрыгожваюць, напрыклад, Лондан, Лісабон, Ліён... — смела працягваў Бойка.

— А вось такая «творчасць» таксама ўпрыгожвае наш горад? — начальнік працягнуў яму нядаўна раздрукаваны фотаздымак графіці: чорная загагуліна на белым плоце.

— Не, вядома, — уздыхнуў той. — Але ж ёсць і іншыя работы. Узгадайце, напрыклад, мурал насупраць тэатра.

— Што? — перапытаў Лісоўскі.

— Мурал. Палатно з сюжэтам і прадуманай кампазіцыяй, — спакойна, нібы школьніку, патлумачыў Бойка начальніку. — Намалёваным сінім касачам больш за год, але зафарбоўваць іх шкада і сёння.

— А, гэты... Узгадаў яго. Мая дачка разам з сябрамі сотні фотаздымкаў зрабіла на фоне тых касачоў, — расслабіўся Лісоўскі і нават усміхнуўся. — Сапраўды прыгожыя.

— Дык чаму не зрабіць так, каб яскравага вулічнага мастацтва было больш? — Бойка працягваў гнуць сваю лінію. — У той жа Еўропе, напрыклад, арт-галерэі сумесна з уладамі пастаянна арганізуюць фестывалі стрыт-арту з удзелам мастакоў з розных краін. Між іншым, у Беларусі... — ён зрабіў шматзначную паўзу, — таксама такое адбываецца.

— У нас дазваляюць размалёўваць сцены дамоў? — з недаверам спытаў начальнік.

— Але, — радасна пацвердзіў малады калега. — З 2015 года. У межах міжнародных конкурсаў вулічнага мастацтва. Калі будзеце ў Мінску, звярніце ўвагу на мурал на будынку пасольства Бразіліі, які стварылі падчас аднаго з іх — Vulica Brazil. Мне вельмі падабаецца.

— І мне таксама, — нечакана далучылася да размовы намесніца начальніка Іна Астроўская. — Я бачыла гэты мурал, калі ездзіла да дачкі-студэнткі і мы гулялі па горадзе.

Бойка ўдзячна заківаў галавой:

— Вось бачыце, Валеры Аляксандравіч, людзям падабаецца! Таму я прапаную правесці мясцовае спаборніцтва паміж графіцістамі. Трэба накіраваць іх энергію, як кажуць, у мірнае рэчышча.

— Можна паспрабаваць, — пагадзіўся Лісоўскі. — Калі ў нас у краіне такое практыкуюць, не маю нічога супраць. Але ж, ведаеце, ініцыятыва караецца. Таму распрацоўвайце палажэнне, састаўляйце тэкст аб’явы... Прыносьце мне на зацвярджэнне. Але калі ваша ідэя акажацца няўдалай, звернемся да традыцыйных метадаў: няхай такімі «мастакамі» займаюцца міліцыянеры. Народа скончана, дзякуй!..

Праз тыдзень у адной з сацыяльных сетак у групе, прысвечанай гораду К., з’явілася навіна:

«Увага, жыхары горада К.! Надакучылі шэрыя сцены дамоў, безаблічныя трансфарматарныя будкі і нудныя аднакаляровыя платы? Лічыце, што здолееце, як Уладзімір Маякоўскі, смела змазаць «карту будняў, пляснуйшы фарбу са шклянкі?» Тады ўдзельнічайце ў творчым конкурсе «Размалюй рэальнасць!» Чакаем творы прафесійных мастакоў і аматараў.

Запаўняйце заяўку на сайце К-ага выканкама па спасылцы, дасылайце эскіз мурала. Пераможцы атрымаюць прызы!»

А яшчэ праз тыдзень галоўны спецыяліст даваў справаздачу пра першыя вынікі спаборніцтва па стрыт-арту:

— Валеры Аляксандравіч, колькасць графіці зменшылася да трох! Адно з іх з вядомым почыркам: бяссэнсавыя чорныя лініі на даху прыпынку.

— Толькі ж нядаўна яго мінулы «твор» знішчылі! — уздыхнуў Лісоўскі.

– Нічога, не ўсё адразу, – супакоіў начальніка Бойка. – Затое ёсць і добрыя навіны. На конкурс звярнуў увагу ўласнік кафэ «Кава-час», ён згодны прадаставіць сцены будынка для лепшых работ.

– Бясplatна? – з недаверам спытаў Лісоўскі. – На вошта яму гэта?

– Кажа, што некалі яму спадабалася перафарбаваная трансфарматарная будка ў Мінску па вуліцы Зыбіцкай. Раней на ёй было графіці з катамі, але гаспадар кавярні паблізу вырашыў, што яно не стасуецца з тэматыкай устаноў. Пажаданні пачулі і замянілі жывёл на чорна-белыя беларускія ўзоры.

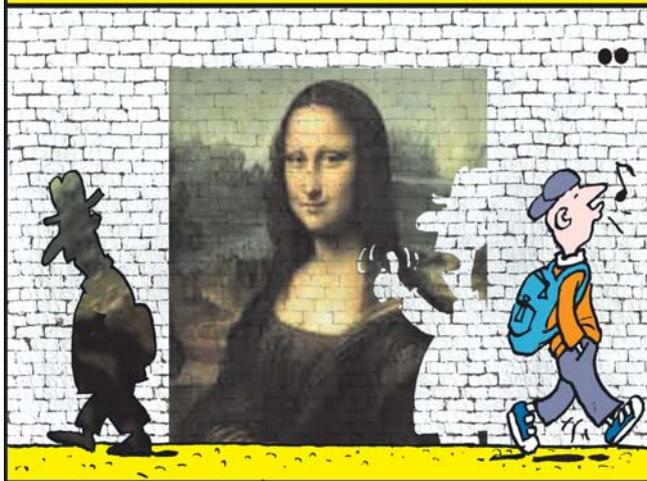
– Ну, калі ў сталіцы так робяць, то чым мы горшыя? – супакоіўся Валерыя Аляксандравіч. – Змяніце ўмовы конкурсу і сачыце за ім далей.

Мінула паўмесяца. На наступную нараду ў аддзел запрасілі старшыню журы конкурсу Максіма Нікіцюка, дырэктара гарадской мастацкай школы.

– Ну, Ігар Юр'евіч, раскажывайце, – запрасіў напачатку начальнік Бойку.

– За апошні час з'явіўся толькі адзін малюнак: вядомая нам загагуліна, – бадзёра адрэпартаваў ён.

– Гэта не навіна, – усміхнуўся начальнік і звярнуўся да дырэктара. – Максім Мікалаевіч, якія вашы меркаванні?

– У цэлым станоўчыя. Конкурс праходзіць даволі актыўна. Праўда, не ўсе дасланыя эскізы трапілі ў фінал. Напрыклад, ёсць у нас адзін мастак – Уладзімір Кавуноў. Даслаў праект мурала па матывах карціны Язэпа Драздовіча «Касмаполіс». Ідэя цікавая і сучасная: перагляд класікі ці стварэнне яе вулічных копіяў. Летась, напрыклад, у Берліне мастакі намалювалі вялізную копію карціны «Мона Ліза», а раней у Афінах з'явілася свая версія палатна Альбрэхта Дзюрэра.

– Тады ж чаму праца не прайшла? – падняў бровы Лісоўскі.

– Дрэнная тэхніка. У дзяцей атрымліваецца лепш. Пасля адмовы пакрыўджаны прыходзіў да мяне скардзіцца. Не думаю, што ён вандал. У сорак гадоў бегаць ноччу з балончыкам фарбы? Мы з ім пагутарылі пра вулічнае мастацтва, тэхніку малявання... Развіталіся мірна.

– Гэта радуе! Працягнем нашу сумесную працу. Дзякуй за ўвагу, калегі.

Праз два тыдні конкурс скончыўся. Горад К. увачавідкі змяніўся. Кафэ «Кава-час» упрыгожыў мурал у жанры абстракцыянізму: строгія фігуры і лініі ярскіх колераў. На фасадзе аднаго са шматпавярховых дамоў намалювалі хлопчыка, які сядзіць на лаўцы і гуляе са шчанюком. Некалькі прыпынкаў ажывілі макамі і лілеямі...

– Пасля конкурсу з'явіліся два новыя графіці, – раскажывай на чарговай нарадзе галоўны спецыяліст. – Але аднаго мастака можна не чапаць.

– Чаму? – пальцы Валерыя Аляксандравіча патрабавальна застукалі па сталі.

– На мурале адной з пераможцаў Ганны Каральковай намалювалі матылька. Але аўтар не крыўдуе, бо лічыць, што вулічнае мастацтва – не палотно ў музеі. Яно створана для дыялогу, таму кожны можа адкрыта паспрачацца з роспісам. Дзяўчына разумее часовасць стрыт-арта. Нават не хвалюецца, што праз год твор зафарбуюць, там з'явіцца новы, больш актуальны.

– А другое графіці я, здаецца, ведаю: чорная клякса, падобная да іерогліфа? – сумна ўсміхнуўся начальнік. Бойка кінуў. – Тады звяртайцеся да міліцыянераў: няхай глядзяць камеры відэаназірання і шукаюць гора-мастака.

Неўзабаве графіціста знайшлі. Ім аказаўся невысокі юнак, навучэнец тэхнічнага каледжа. Каб не прападаў балончык з фарбай, ён вырашыў распісваць горад. Пра творчы конкурс ведаў, але ўдзельнічаць не спрабаваў: гэта ж трэба рабіць эскіз, падаваць заяўку... Палічыў, што лягчэй пакідаць выпадковыя бяссэнсавыя плямы на сценах. Ці лёгка будзе потым аплачваць штраф, неяк не думалася.

Новых графіці ў горадзе К. за апошні час не з'явілася. Прыпынкі вулічнага транспарту, будынкі, дамы, агароджы заставаліся чыстымі. Бойка разумее: трэба тэрмінова прыдумляць новы творчы конкурс. І графіцісты будуць занятыя, і збудаванні некранутыя, і начальнік спакойны...

МІНІ-ГОЛІФ-ЭНД-РА-Ы

Бяспечныя для мужчыны
І алкаголь, і жанчыны,
Калі (сумна гэта казаць)
У меру іх ужываць.

* * *

Пяць булчак, кіло халвы,
Марожанае, кава, піца...
«Разыдземся!» – казалі швы
На цеснай жончынай спадніцы.

* * *

Набыў сусед мой піяніна,
Іграюць разам з жонкай Нінай.
Тэлефаную:
– Што за шум у вас?
– Мы «піянінствуем» якраз...
– Калі пачнецца «фартэп’яніства»,
Тады мяне паклічце, панства!

* * *

Такі мой вывад бытавы:
Раз дурасць лезе з галавы,
Не важна, колькі вам гадоў, –
Дык, значыць, там яе гнездо!

Алесь КОРНЕЎ,
г. Баранавічы.

Наталля КАБЯКОВА.

3 НАРОДНАГА

ХТО ХІТРЭЙШЫ?

У Жлобіне на рынку пачуў такую байку.
Стары цыган пасылае цыганя купіць пачак цыгарэт.
– А грошы? – пытае хлапчук.
– За грошы любы дурань купіць, – адказвае стары. – А ты паспрабуй без грошай!
Праз некаторы час хлапчук вяртаецца і падае пусты пачак.
– А чаму без цыгарэт? – лыпае вачыма цыган.
– Поўны пачак любы дурань купіць, а ты паспрабуй купіць пусты! – смяецца хлапчук.

Даслаў Міхась КАВАЛЁЎ,
г. Рагачоў.

Пётр КОЗІЧ.

Васіль НАЙДЗІН

МАТРОШКІ З МАМАТКАМІ

Гумарыстычнае апавяданне

...— Будзем выпраўляць становішча, — дырэктар фірмы-прадпрыемства «Ванька-ўстанька + ММ» кінуў позірк на вялікі гадзіннік, што вісеў на сцяне. — Дзесяць з капейкамі. Усе на сваіх месцах?

— Не дужа... Многія думалі, што дырэктар заўтра на рабоце з'явіцца. А ён — бац — і сёння тут... Пасля працягла пералёту можна было і перадыхнуць. Расказаць сваёй палавіне пра мора, акул і дэльфінаў. Святлана Сцяпанаўна, дарэчы, не на тры, як некаторыя, а толькі на два дні адпрошвалася. Каб падрыхтавацца і належным чынам сустрэць мужа... Здаецца, першы раз без жонкі курорт быў? Вельмі сумавала, вельмі...

Лапушкін сёкануў далонню паветра:

— Не трэба мне хітрыкаў і падхалімажу! Пяройдзем да вытворчых спраў і балючых пытанняў, якіх воз. Выкладвай, Барысавіч, усё як ёсць. З дысцыплінай у нас парадак?

— Калі шчыра, хваліцца няма чым. Усё я адсочваю, аналізую. Камп'ютар з гэтай мэтай выкарыстоўваецца,

іншая аргтэхніка. Фотафіксацыю раблю... Хвіліначку, што тут на нашым экранчыку? Такая зараз тэхніка малюсенькая, не разгледзець... Во, за мінулы тыдзень сорок два з паловай працэнты наяўнага штату спазнілася. Ёсць і прагулы. Два здарэнні...

— Та-а-ак! — Лапушкін нахмурыў бровы. — А на дадзены момант, акрамя працэнтаў, канкрэтны спіс ёсць?

— Неафіцыйны...

— Няма чаго ўжо хавацца. Забыўся, як месяц таму з высокай трыбуны нас чыхвосцілі? Сам пракурор і начальнік пажарнай службы горада ківалі з прэзідыума ў наш бок... І галавой, і пальцам. Столькі здарэнняў!..

— Усяго адзін пажар.

— А магло быць два. Дзякуй богу, не разгарэлася драўніна, дождж пайшоў.

— Каб не лівень...

— Пра тое, што змыла і затапіла, пагаворым іншым разам. Гарады, цэлыя краіны затапляе, а тут адзін двор... Вось яшчэ адна сур'ёзная паперка: неабходна аптымізаваць штатны расклад. Не прамы загад, быццам прапанова. Зараз так заведзена, ты сам узгадваў... Дыпламаты! Карацей кажучы, без скарачэння не абыдземся. Тым больш прагульшчыкі, гультаі ў нас не перавяліся...

— Колькі хочаш! — Мякішкін утаропіўся ў спіс, які трымаў у руках. — «Лідараў» у гэтай справе трэба падвесці пад скарачэнне ў першую чаргу. Я і да Мальдзіваў...

Дырэктар падхапіўся з-за стала, што ўджалены:

— Вось і падводзь!.. З сённяшняга дня ў нас жалезная дысцыпліна! Давай спіс... Першым паклічам Алхімава. Даўно хацеў да яго дабрацца.

— Не атрымаецца. Адсутнічае. Тыдзень яго ніхто не бачыў. Як скрозь зямлю праваліўся.

— Праваліўся і добра. Звольніць!

Мякішкін азірнуўся на дзверы і паўшэптам пачаў тлумачыць:

— Наконт гэтай кандыдатуры сам Іван Іванавіч званіў. Прасіў уладкаваць на нармальнае месца і ўсё такое...

– Прыгадваю, быў званочак... Прасіў яшчэ, каб мы не здзекаваліся з маладога спецыяліста, пра службовы рост яго думалі. Кім гэта ён аформлены?

– Галоўны эксперт аддзела маркетынгу.

– Гучыць! Звяжамся з Іванам Іванавічам ды пацікавімся, куды мог «праваліцца» яго пляменнічак.

– Ні ў якім разе нельга пытацца! – замахай рукамі Мякішкін. – Было ўжо такое... Адразу пакліча да сябе. А там суне пад нос вынікі апошняй праверкі, і вывад – не трымаеце пад кантролем сітуацыю, не можаце ў сучасных умовах працаваць з кадрамі! І – будзь здароў!

– ...Пасі кароў, – без усялякай весялосці скончыў думку свайго намесніка дырэктар далёка не перадавога прадпрыемства. – Ну, з вырашэннем гэтага пытання можна крыху і пачакаць. А чаму я сёння не бачу ў прыёмнай Пшонкіну? Сам вось кнопкі селектара націскаю, усіх выклікаю. Аж пальцы пасінелі.

– У яе свёкра дзень нараджэння. Тры дні выпрасіла.

– Хапіла б і аднаго!

– У Яфіма Максімавіча юбілей! Ён усю санітарыю горада курыруе, штрафуе направа і налева. Што хочаш прыкрыць можа. Няхай, думаю, пагуляюць людзі. Мабыць, і да нас стануць па-людску адносіцца. Усе тыя, хто будзе сядзець за сталом разам з юбілярам. Паўвека стукнула Максімавічу!

Лапушкін усміхнуўся, але не дужа весела:

– Другі раз мы ўжо такога «стуку-груку» не пачуем. Цікава, планавай ён мяне за тым сталом бачыць ці не?

– Мальдзівы...

– Маўчы! Каб ведаў дакладна, што запросіць, – прыляцеў бы раней... Усё ляціць – самалёты, гады... І мы не маладзем. Кожная хвіліна аддымае нешта ад нас. Але ж ніхто не скажа: «Мы старымся». Такая зараз завадзёнка, «дыпламатыя».

– Пакуль у дырэктарскай прыёмнай сядзіць Пшонкіна – хвалявацца не трэба.

– Добра, няхай гуляюць. Юбілей, вяселле – святая справа. А зараз пагаворым з Пятровым... – Дырэктар націснуў на адну з кнопак селектара. – Сігнал пайшоў, а адказу няма... Яшчэ той кадр! Сёння ён у мяне сухім з вады не выйдзе. Чэмпіёнам раёна па аматарскай рыбалцы стаў, таму і нос задраў. Тыдзень на працы – тыдзень хворы. Гэта пры мне. Можа, цябе больш паважае?

– Відаць, і сёння зрабіў сабе выхадны. Ён на рыбалцы яшчэ ўзімку нос адмарозіў. Калі спякотнае надвор'е, з дзюбкі капае – не спыніць. Нейкі рэцыдыў, жаа.

– Трэба разабрацца. Можа, нічога і не капае... «Дакумент» наконт носа ёсць?

– Заўсёды напаятове. Бюлетэнь, усё як трэба. З пачкай – сам заўсёды правяраю. Сёння не паспеў...

Дырэктар наморшчыў лоб:

– Вось так мы працуем!.. З яго сувязямі ды родзічамі-дактарамі, думаю, ён хутка інваліднасць сабе выб'е.

– Чакаем не дачакаемся... Траўма ж не мае вытворчага характару. Аформім умомант, рыбку-сувенір у рукі і – будзь здароў, Іван Пятроў. Без усялякай музыкі...

– «Рыбку» не трэба, у нас сваіх сувеніраў удосталь... Бублікаў і Зямкін на месцы?

– Павінны быць...

– Гэта яны перад маім ад'ездам у рабочы час наладзілі выпівон з бойкай?

– Яны самыя. За гэтай «справай» заўважаліся неаднаразова. Але сёння іх таксама ніхто не бачыў. Кажуць, памірыліся, учора пасля другой змены паехалі праведваць Пятрова. Па лініі прафсаюза. Да абеду абяцалі ўправіцца...

– Разгуляліся... Запрашай тады, Фёдар Барысавіч, усіх работнікаў першай змены... Што ты муляешся?

– Няма каго запрашаць. Не хацеў псаваць настрой... Тры чалавекі маглі б зараз зайсці, але па маім загадзе яны шукаюць Алхімава.

– Які скрозь зямлю праваліўся? Спецыяліст наш... па маркетынгу, – дырэктар дастаў з кішэні насоўку

і выцер з ілба і твару пот. — Ну Барысавіч!.. Усім патураеш, усіх пакрываеш. І хочаш, каб дысцыпліна была.

Мякішкін выразна паглядзеў у столь:

— Вечарам зноў званіў Іван Іванавіч. Загадаў працягваць пошукі.

— Падключыў бы жонку — свайго «пракурора» і «суддзю» па сумяшчальніцтве. Такая сіла! Іголку ў стозе сена адшукаць можна.

— Звальняецца мая палавіна... Пасля таго, як па вашым загадзе перасталі налічваць ёй даплату за шкоднасць. Заяву мне ў твар кінула. А магла і графін... З чаго б мы зараз ваду пілі?

— Бунтаваць надумалі?! Добра, налівай яшчэ — да дзясятай шклянкі яшчэ далёка, не пашкодзіць... Вас толькі пакінь...

Мякішкін з гэтага моманту быццам ускочыў на каня:

— Вады хапае... Калі ласка! Тут мала хто вытрымае без вады. Скажу праўду: Іван Іванавіч вечарам даў каманду знайсці Алхімава, гэтага Канстанціна, на працягу 24 гадзін! Хоць з-пад зямлі дастаць. Пры тым не падключаючы міліцыю і іншыя органы ды структуры. Каб усё, значыць, было шыта-крыта. Вось і давялося пасылаць людзей на пошукі. Каго на знаёмыя дачы, жанчын на кватэры... У якіх жывуць, прабачце, не адны мужчыны. Павінны знайсці, не ўпершыню...

Дырэктар нахіліў галаву амаль да стала і з-пад ілба сурова паглядзеў на свайго намесніка:

— Каго ж скарачаць? І так працаваць няма каму. Калі ты такі разумны, унось прапановы.

— Ёсць выйсце. Я ўжо думаў... Тут адзін боўдзіла тыдзень аціраецца ў калідоры. Думалі, вады папіць у нас хоча, а ён на работу просіцца. Толькі патыхае ад яго... Смерць мухам!

— Пачакай-пачакай...

— Што тут чакаць?

— Правільна. Давай хутчэй яго сюды! Прымем, аформім. А пад вечар — у тры шыі!.. Загады і рэкамендацыі зверху трэба выконваць.

— Іншага выйсця няма.

— І не будзе. Час такі... Толькі за прысутнасць на рабочым месцы гэтага боўдзілы пасля абеду, Барыс Фёдаравіч, адказваеш галавой. Калі яшчэ і гэты ўцячэ...

— У мяне не ўцячэ. Замкну ў кабінцеце.

— На два абароты ключа... Дысцыпліна ў нас павінна быць якая?

— Жалезная! — бадзёра завяршыў Мякішкін і накіраваўся да дзвярэй.

— Пачакай! — цвёрды голас начальніка спыніў яго. — Пра галоўнае не вырашылі, трэба ж і намесніку дапамагачь жыць. Клапаціцца пра яго здароўе... Зараз звязваемя з адной аўтарытэтай турфірмай. Даўно яна ў мяне ў даўжніках ходзіць. Тым больш, акрамя яе, ніхто не здолее адправіць на Ямайку...

У Мякішкіна анямела ўсё не толькі ўнутры. Марозік імгненна дайшоў нават да пятак. Ён зрабіў спробу ўсміхнуцца, але нічога не атрымалася. Знайшоў толькі сілы, каб спытаць:

— А чаму так далёка?

— Мы ж пра гэта з табой ужо гаварылі. Памятаеш песню пра Ямайку? Калі былі студэнтамі, то дзень і ноч яе круцілі-слухалі, танцавалі, нават спяваць спрабавалі. Снілася яна нам, гэта «Джама-а-айка-а...» Давай, падмагай... Дык вось, лічы, і з'явілася ў цябе магчымасць там пабываць.

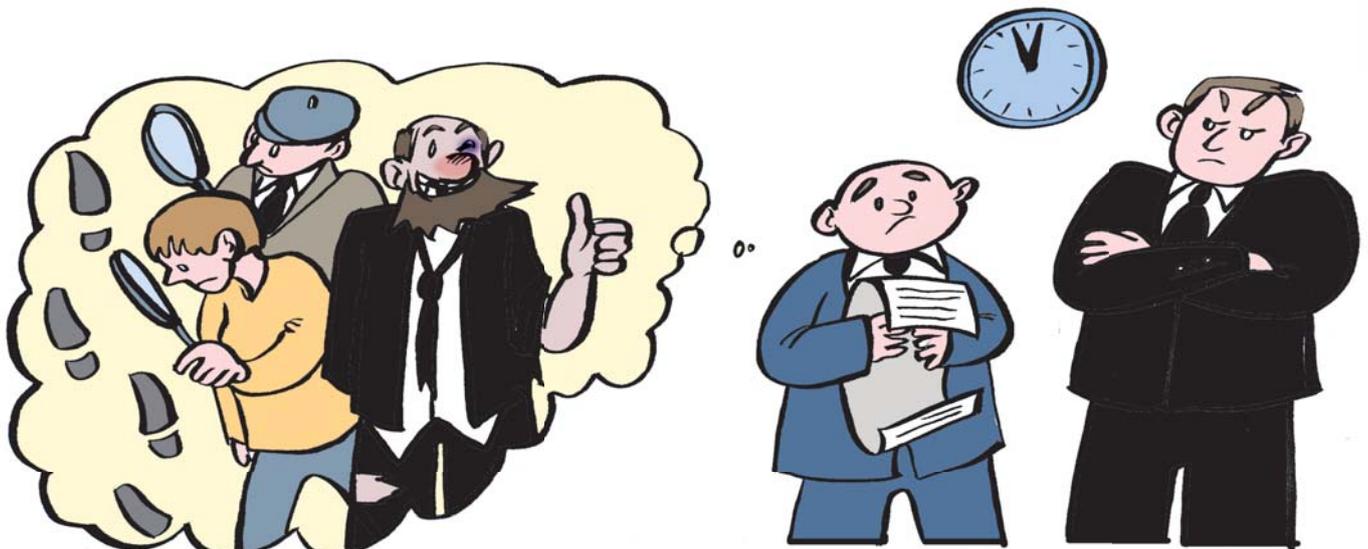
— Не верыцца...

— Паверыцца... Спачатку пазагараеш уволю на зала-тым пясочку. У мора нырнеш, Карыбскае...

— Там жа акулы!

— Не бойся. Знаўцы-спецыялісты па акулах даюць слушную параду, сам чытаў: калі ўзяць з сабой звычайны парасон, лепш каляровы, і ў выпадку нападзення на цябе акулы раскрыць яго ў вадзе, ды яшчэ вострым канцом пырнуць у нос-рыла гэтую пачвару — бяспека гарантавана. Толькі і ўбачыш яе хвост...

Далей Мякішкін слухаў начальніка амаль з заплушчанымі вачамі.

– ...Але не гэта галоўнае. Як мы ўжо дамаўляліся, не аднымі курортнымі справамі ты павінен займацца. Афіцыйна гэта камандзіроўка творчая, ты здагадваешся. Яе мы аплачваем дзеля агульнай справы... На Ямайцы, па маіх разведдадзеных, жыве шмат кітайцаў. А ўсім вядома, што ядуць яны не лыжкамі-відэльцамі, як мы, а выкарыстоўваюць палачкі. Вось і заглыбішся ў гэтае пытанне. Якой яны формы-канструкцыі, даўжыні, дыяметра. Колькі тых палачак трэба сярэдняй сям’і на год... Выдатнейшыя перспектывы! Ты ж сам казаў, што калі падысці да гэтай справы з розумам, па-гаспадарску, можна значна паправіць наша фінансавое становішча. Нават валюту зарабляць на выпуску і продажы неабходных людзям тавараў.

– Можа, не на Ямайку трэба? Адрозніе б да кітайцаў. Там хоць без акул...

– Ты што?! Ведаеш, колькі ў Паднябеснай за прамысловы шпіянаж даюць? Аж да пахыццёвага... А я тут адзін, без цябе, буду лямку цягнуць? Ды і з тымі турфірмамі – у кітайскім напрамку – няма ў мяне кантактаў. А на Ямайку – хоць заўтра. Няма чаргі.

– Трэба ж падрыхтавацца...

– Галоўнае, напакаваць і ўціснуць у самалёт чамадан – тут мы выйдзем на каго трэба, не хвалюйся. Сувеніраў і іншых вырабаў нашай вытворчасці ты бярэш паболей. Дабаў яшчэ ў кішэні. «Ванькі», матрошкі, драўляныя лыжкі... Няхай ведаюць, як і чым людзі нашыя ядуць. А там – баш на баш! Бартар у іх не забаронены. Ты ім сваё, а ўзамен прасі палачкі. А мы тым часам пашырым асартымент таўкачамі і мяшалкамі ўсіх памераў і калібраў, а галоўнае – тапарышчамі. Клімат вунь змяніўся – бура за бурай. Лес кладзецца як салома. А без сякеры парадак не навядзеш. Таму ў магазінах і на рынках бензапілы і сякеры мятуць – толькі дай...

Мякішкін нічога гэтага ўжо не чуў. Ён, быццам у сне, кльпаў па калідоры. І выразна ўяўляў, як дае нырца ў мора. Да яго набліжаецца вялізная акула. І ён, Мякішкін, лоўка распраўляе ў марскім бяздонні жончын каляровы

парасон. І вострым канцом з усяе сілы пыркае ў морду зяпу гадаўцы...

З вады вылазіць нібы той герой! Насустрач бягуць і вітаюць-віншуюць яго ямайцы і кітайцы. Мякішкін дорыць ім свае сувеніры. Усім вельмі падабаюцца ванькі-ўстанькі, матрошкі, а галоўнае – лыжкі. Той-сёй дзеля трэніроўкі аблізвае іх, папярэдне абмакнуўшы ў мора. А ўзамен ад адпачываючых і мясцовых жыхароў-кітайцаў ён прымае толькі палачкі...

Сядзячы ў сваім службовым мяккім крэсле, Мякішкін усвядоміў, што да Ямайкі яшчэ трэба даляцець. А як да гэтай камандзіроўкі паставіцца жонка?.. Тут яшчэ гэта гісторыя са звальненнем! Выбрала момант, дурніца, заявай палohaць. Каб цану набіць. Няйкакш Самсонавіч, цесць Эдзіка-начальніка, падвучыў.

– Паходзіце вы ў мяне ў кіно! – Мякішкін ужо націскаў патрэбныя кнопкі свайго мабільнага тэлефона. – ...Шура! У мяне плануецца працяглая службовая камандзіроўка на Ямайку... Я-май-ку! Я не пра майку, слухай вушамі! Песню прыгадай... На рабоце ніколі не ўжываў і не ўжываю, я цвярозы... Гэта вытворчая неабходнасць, узгоднена ў высокіх інстанцыях... Там не жартуюць! Дзе ты бачыла, каб высокае начальства ў наш час жартавала і смяялася? Усё і ўсюды зараз робіцца хутка і па-сур’ёзнаму... Што ў цябе там ляскача?.. Зубы аб тэлефон?! Трымай яго бліжэй да вушэй. І слухай мяне ўважліва. Бяры таксі і хутчэй дуй сюды, у нашу фірму-карміцельку. Зойдзем да Эдуарда... ну, Вячаслававіча, і патлумачым: ты, маўляў, пагарачылася і памылілася з заявай на звальненне... Нічога яшчэ не афармлялася, я ж не дурань спяшацца! Крутанём назад... І скажам, што не змагу я адзін выканаць усю праграму, вельмі яна складаная. Калі ўжо ляцець на край свету, то толькі з табой. І галоўнае – не забыцца ўзяць твой прыгожы каляровы парасон. Чакаю ля варот... Алё, хвіліначку... Тут яшчэ адна думка ў маю галаву дзюбнула... Заляцела, кажу, у галаву разумная думка: захапі на ўсялякі выпадак пашпарт дачкі і пасведчанне аб нараджэнні ўнука.

Чакаю!

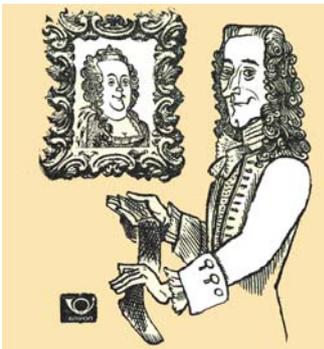
Леў КАЗЛОЎ

На вялікім скрыжаванні Еўропы

...Новыя пакаленні, нястрымна крочачы ў будучае, усё далей адыходзілі ад сярэднявечча з яго феадальнымі клопатамі. Набліжаўся новы час... Кожная краіна выбірала свой нацыянальны від дзейнасці. Францыя ж — бо пра яе пойдзе гаворка — удасканалывала густ, энергічнай за іншых развітваючыся са спарханелым адзеннем і закасцянымі поглядамі. Нехаця ўся Еўропа накіроўвала сюды свой зрок і слых, кожнаму нешта вельмі падалася ў Парыжы...

Ручайкі талентаў і рэкі шукальнікаў лепшага жыцця цяклі ў Парыж. Паэты, акцёры, музыканты, мастакі, журналісты — удачнікі і няўдачнікі — круціліся ў гэтым віры. Мала хто крычаў уголас пра свае няшчасці — тут хутка вучыліся пераносіць з усмешкай зменлівасць лёсу і не губляць твар у непрыемных сітуацыях.

Вальтэр вельмі цікавіўся Расіяй і адзін час знаходзіўся ў перапісцы з Кацярынай II. Царыца добра ведала, наколькі высока цаніў Вальтэр геній Пятра I, пра якога ён нават напісаў кнігу. Пётр, як вядома, не грэбаваў займацца простымі рамёствамі, быў майстар на ўсе рукі. Таму Кацярына, каб хоць нечым быць падобнай на вялікага імператара, пачала асвойваць такарную справу. Выгачыўшы неяк табакерку са славовай косці (дакладней, яе падабенства), яна выслала яе ў якасці прэзента Вальтэру. Ён неадкладна запрасіў жанчыну, якая ўмела вязаць, узяў некалькі ўрокаў, а затым сяк-так звязаў шаўковую дамскую панчоку, якую адправіў у Пецярбург. У пісьме, якое суправаджала гэты дар у адказ, казалася: «Ваша вялікасць, вы, як бачу, старанна ўзяліся за мужчынскія справы; беручы з вас прыклад, я вымушаны ўзяцца за справы жаночыя, бо не ведаю іншага спосабу, як годна аддзячыць вам за ваш падарунак».

* * *

Людвік XIV запрасіў Буало і паказаў яму вершы ўласнага сачынення, спытаўшы пры гэтым яго меркаванне. «Ваша вялікасць, — адказаў Буало, — для вас няма нічога немагчымага: вы хацелі напісаць дрэнныя вершы і вам гэта цалкам удалося».

* * *

Аднойчы сакратар акадэміі Рэнье, робячы нейкі збор, абыходзіў з капелюшом усіх прысутных. У ліку акадэмікаў знаходзіўся адзін, які вызначаўся агульнапрызнанай скупасцю. Гэты скнара ўсё-ткі паклаў нешта ў капялюш Рэнье, але той не заўважыў і падышоў да яго другі раз.

— Але я ўжо даў! — энергічна запырэчыў скупы акадэмік.

— Я веру, але не бачыў, — адказаў яму сакратар.

— А я бачыў, але не веру! — умышаўся Фантэнэль.

* * *

У гутарцы пра незямное жыццё Вальтэр заявіў: «Трапіўшы на неба, мы тройчы будзем здзіўлены. Па-першае, таму, што сустрэнем там тых, каго не спадзяваліся сустрэць; па-другое, што не сустрэнем тых, каго спадзяваліся сустрэць; і па-трэцяе, з-за таго, што самі там апынемся».

* * *

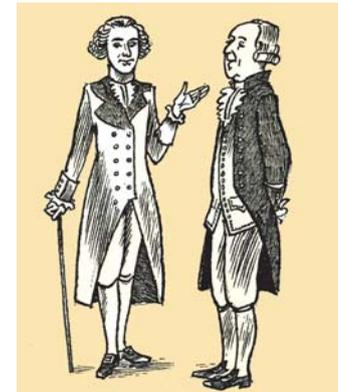
Аднойчы Русо і Дзідро прагульваліся разам на беразе сажалкі

ў Манмарансі. Падышоўшы да аднаго месца, Русо вымавіў:

— Вось тут я не менш за дваццаць разоў збіраўся кінуцца ў ваду, каб сысці з гэтага нікчэмнага жыцця, якое мне даводзілася некалі валачыць.

— І што ж вас стрымлівала? — пацікавіўся Дзідро.

— Я спрабаваў ваду рукою, і мне заўсёды здавалася, што яна вельмі халодная, — адказаў яму Русо.

* * *

Адзін буржуа, што хутка разбагацеў, загадаў скульптару Прэо вялікую групу. Яна павінна была паказаць Паліфема, які прыціснуў скалой Акіса. Скульптар быў заняты іншымі работамі, і таму заказ не быў гатовы ў тэрмін, а тым часам заказчык надакучліва нагадваў пра сябе. Калі ў чарговы раз абрыдлівы нуварыш з'явіўся ў майстэрні скульптара, Прэо, выйшаўшы з цяпення,

падвёў яго да вялікай кучы гліны і аб'явіў:

– Вось ваш заказ, атрымлівайце!

– А дзе ж Акіс?.. – не зразу-меў той.

– Як дзе? Ён жа прыціснуў! Вунь там. Пад скалой. Яго не відаць.

– А Паліфем?

– Што Паліфем? Паліфем зрабіў сваю справу – паваліў скалу і сышоў. Што ж яму яшчэ рабіць? Пільнаваць, ці што?

* * *

Даволі пасрэдны паэт паказаў Шамфору двухрадкоўе і спытаў, ці падабаецца яно яму. «Вельмі, – сказаў Шамфор, – але ці нельга яго скараціць?»

* * *

Дурнаваты парызскі франт апынуўся ў тэатры паміж мадам дэ Сталь і мадам дэ Рэкам'е. Жадаючы здавацца ветлівым і дасціпным, ён вымавіў:

– Я знаходжуся паміж розумам і прыгажосцю...

– ...не валодаючы ні тым, ні іншым, – падхапіла дэ Сталь.

* * *

Габер са сваім сябрам спускаўся па лесвіцы, што вяла з тэатра. Па тым, як цяжка яны ступалі, няцяжка было здагадацца, што абодва дасягнулі завяршальнай стадыі жыцця.

– Але, прыяцель мой, – заўважыў спадарожнік, – здаецца, мы з табой пачынаем старэць.

– Што зробіш, – уздыхнуў Габер, – гэта адзіны спосаб доўга жыць.

* * *

Прыдворныя лісліўцы, ведаючы, што ў вызначаныя дні Людовік прыязджае ў міністэрства замежных спраў, паклалі на стол разам з іншымі паперамі пышны панегрык у гонар ратных і іншых спраў яго вялікасці. Побач пакінулі акулеры, такія ж, якія выкарыстоўваў для чытання кароль. І вось Людовік усаджваецца і, прымаючыся за дакументы, перш за ўсё знаёміцца са зместам пахвальнага слова. Перапыніўшы чытанне і агледзеўшы прыдворных, што ўгодліва схіліліся, ён раздражнёна вымавіў: «Што за кепскія акулеры! Занадта яны ўсё павялічваюць».

* * *

Стараючыся дастаць нейкую кнігу, што знаходзілася на верхняй паліцы, Напалеон загадаў падаць стул.

– Дазвольце, – прапанаваў генерал, які быў пры ім, – я дастану гэтую кнігу, бо я вышэйшы за вас.

– Вы, верагодна, хацелі сказаць «даўжэйшы», – паправіў яго імператар.

* * *

Вядомы парызскі фінансіст прымаў у сябе паэта Эдмона Растана. Праводзячы яго па сваіх раскошных пакоях, магнат вымавіў з непрыхаванай гордасцю:

– Уявіце сабе, дарагі Растан, што ўсё гэта я зрабіў з нейкіх няшчасных пяцісот франкаў, што дасталіся мне ў спадчыну ад майго дзядзькі. Ці можна знайсці ў жыцці падобны прыклад?

Паэт нічога не адказаў. А неўзабаве пасля гэтай размовы на адной з французскіх сцэн адбылася прэм'ера выдатнага растануўскага твора «Сірано дэ Бержэрак». Сярод публікі, якая горача віншавала аўтара, аказаўся і фінансіст. Падзякаваўшы яму за цёплыя словы, Растан заўважыў:

– Уявіце сабе, паханы месье, што ўбачанае вамі некалькі хвілін назад у гэтым тэатры я зрабіў з нейкіх няшчасных дваццаці пяці літар на-

шага алфівіта, што дасталіся мне ад пачатковай школы.

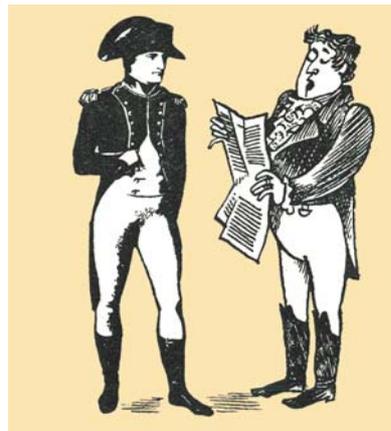
* * *

Мадрыд размешчаны на беразе невялікай ракі Мансанарэс, якая ў летні час звычайна поўнаасцю перасыхае. Тым не менш, над ёй быў пабудаваны мост, які ўражвае сваімі значнымі памерамі. Сузіраючы гэтае архітэктурнае дасягненне сталіцы Іспаніі, Сезан параіў прадстаўніку мясцовай мэрыі, які яго суправаджаў:

– Вы скардзіцеся на адсутнасць вады ў рацэ. Прадайце мост і купіце неабходную колькасць вільгаці.

* * *

Газеты, пераважна англійскія і нямецкія, Напалеону чыталі раніцай падчас галення. Французскія выданні яго не цікавілі. «У нашай прэсе пішуць толькі тое, што я сам загадваю», – казаў з гэтай нагоды імператар.

* * *

Падчас прадстаўлення драмы, у момант, калі павінен быў прагрымець выстрал, нешта не спрацавала. На нейкае імгненне ў зале ўсталявалася цішыня. Раз'юшаны рэжысёр рынуўся за кулісы.

– Што здарылася?! – гнеўна запытаў ён віноўніка канфузу.

– Асечка, толькі і ўсяго, – спакойна патлумачыў «стралок».

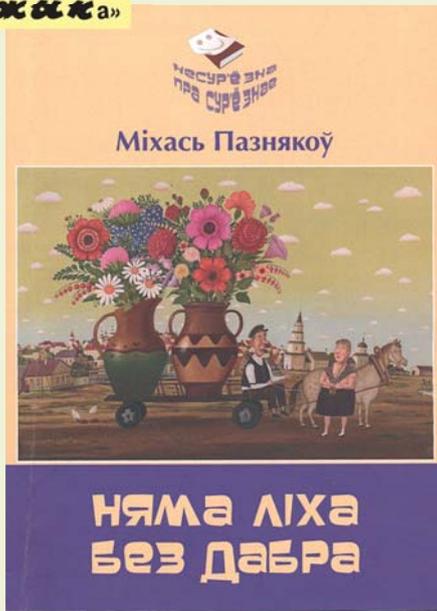
– У нас не павінна быць асечак; тут не вайна, тут тэатр!

Пераклад з рускай Юліі ХОМІЧ.

«Музей дасціпнасці», Мн., 1989 г.

ЛІХА З ДАБРОМ І СМЕХАМ

Выдавецтва «Чатыры чвэрці» ў 2014 годзе заснавала новую кніжную серыю – «Несур'эзна пра сур'эзнае». У ёй друкуюцца гумарыстычныя творы сучасных беларускіх аўтараў на беларускай і рускай мовах. На вокладках зборнікаў змяшчаюцца работы знакамітага мастака Валянціна Губарава. Нядаўна серыя папоўнілася яшчэ адной, таксама цікавай і вартай увагі кнігай. Яе аўтар – вядомы пісьменнік, лаўрэат Нацыянальнай літаратурнай прэміі Беларусі і многіх іншых рэспубліканскіх і міжнародных літаратурных прэмій Міхась Пазнякоў.

Пяру гэтага выдатнага аўтара належыць вялікая колькасць паэтычных і праявічных твораў у жанры гумару, яны рэгулярна друкуюцца на старонках «Вожыка» і іншых аўтарытэтных выданняў, карыстаюцца поспехам у чытачоў. Новую кнігу пісьменніка «Няма ліха без добра» склалі выбраныя гумарыстычныя і сатырычныя творы. Тут прадстаўлены байкі, літаратурныя пародыі, гумарэскі, іранізмы, эпіграмы, небыліцы, эпітафіі, тосты, аднарадкоўі. І ўсе яны – цікавыя ды дасціпныя, уражаюць трапнымі назіраннямі аўтара, яго віртуозным валоданнем мастацкім словам.

Адкрываецца зборнік літаратурнымі пародыямі на творы вядомых беларускіх паэтаў. Міхась Пазнякоў парадыруе творы сваіх калег добразычліва, з лёгкім гумарам. Стварае новы твор, які толькі падкрэслівае, своеасабліва падсвечвае ўсё арыгінальнае ў іншых аўтараў. Мяркую, ніхто з паэтаў, на чые вершы напісаны пародыі –

ні Анатоль Зэкаў, ні Мікола Шабовіч, ні Яўген Хвалеі, ні Мікола Маляўка, ні Міхась Башлакоў, ні іншыя – не пакрыўдзіцца на парадыста, бо такія, па-майстэрску зробленыя, пародыі толькі прапагандуюць іх творчасць.

Спадабаюцца чытачам і байкі, напісаныя Міхасём Пазняковым. Сёння, на жаль, мала хто з паэтаў звяртаецца да гэтага сатырычнага жанру, які дазваляе аўтару мастацкімі сродкамі высмейваць адмоўныя з'явы ў нашым жыцці, весці дзейсную барацьбу з тым негатыўным, што яшчэ сустракаецца ў паводзінах асобных людзей. Байкі, змешчаныя ў новай кнізе Міхася Пазнякова, – надзённыя, выклікаюць жывыя эмоцыі.

Не пакінуць нікога раўнадушным і дасціпныя іранізмы паэта, якія б'юць не ў брыво, а ў вока. Як, напрыклад, вось гэтыя.

Калі «фанера» ёсць і мікрафон –
Як салавей на сцэне ён.
А без «фанеры», мікрафона –
Нібы варона.

(«Спявак»)

* * *

Так доўга дом той будавалі,
Што я скажу на гэты конт:
Учора толькі што здавалі,
А сёння пачалі рамонт.

(«Пра дом»)

У эпіграмах паэт злосна высмейвае розных прыстасаванцаў, махляроў, гультаёў і хабарнікаў.

Браў ён левай, браў ён правай,
А запахла суднай лавай –
Навастрыўся за граніцу:
– Пагражаюць, бараніце!
Быццам так заўжды было:
Там патрэбна барахло.

(«Хабарнік»)

Ад душы можна пасмяяцца, чытаючы іншыя эпіграмы, а таксама – усмешкі, мудраслоўі, шрацінкі, аднарадкоўі, тосты, змешчаныя ў раздзеле «Надвор'е не бывае дрэнным...»

Прачытаўшы кнігу Міхася Пазнякова «Няма ліха без добра», кожны ўпэўніцца, што аўтар валодае заздросным пачуццём гумару, дасціпным і саркастычным позіркам на многія рэаліі сучаснага жыцця. А выдавецтва «Чатыры чвэрці» зрабіла чарговы прыемны падарунак чытачам!

Міхась СЛІВА.

Дзьмуўся зяць, ад крыўды шэры,
Цешча вечна божкала.
І жылі яны ў кватэры –
Як сабака з кошкаю.

– Гультаіна ты, няўдачнік! –
Зяць трываў знявагу. –
Тры гады будуеш дачу,
А яна – без даху.
Зноў жа, на забавах розных
Траціш грошы часта.
Як не возьмешся за розум,
Пасаджу – і баста!

Зяць на вус сабе матае:
Цешча словам гадзіць.
Ды яна ў яго такая –
Возьме і пасадзіць.
Непакой душу вярэдзіць.
Б'ецца над загадкай:
Як жа цешчу апярэдзіць
З той яе пасадкай?

Думаў доўга – і прыдумаў!
Цешчы патлумачыў:
– Гэта ж я з цвікамі, дурань,
Мучыся на дачы.
Гнуцца, як мацней ударыш,
З бракаванай сталі.
Можа б, маці, іх у вары
Вы загартавалі?

Зяць як быццам не жартуе,
Павініўся, бачыць.
– Добра, – кажа, – загартую,
Каб не спаў на дачы.

Мікола МАЛЯЎКА

Вершаваная гумарэска

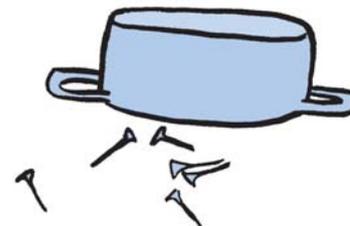
Зяць употайкі тым часам
Плёткі круг звужае,
Па «103» дрыготкім басам
Просіць: «Прыязджайце!
Божа збаў, такое дзела –
Гора ў сваякоў:
Цешча, мабыць, звар'яцела,
Варыць суп з цвікоў!»

А яна, «кухарка» тая,
Міру ў доме рада.
Тут якраз і прылятае
Медыкаў брагада.
Бачыць доктар, утрапёны:
Так, цвікі ў бабулі,
Нібы тыя макароны,
Варацца ў каструлі.

Паспрыялі па трывозе
Зяцю маладому
І на хуткай дапамозе
Звезлі цешчу з дому.

Толькі вольніцай і славай
Зяць нядоўга цешыўся:
Разабраліся з падставай –
Адпусцілі цешчу.

Ну, а бедны зяць за плёткі
Свой займеў закутак:
Пасадзіла цешча ўсё-ткі
На пятнаццаць сутак!

Пётр КОЗИЧ.

Алег КАРПОВІЧ.

Андрэй СІДАРЭЙКА

РЭЦЭПТ НАТХНЕННЯ

Гумарэска

Літаратар Піражкоў зранку сеў за пісьмовы стол. Ён вырашыў напісаць апавяданне пра нешчаслівае каханне... Але натхненне не з'яўлялася, апісанне галоўных герояў не атрымлівалася, а кішкі пачыналі іграць марш.

«Цікава, чым снедалі вялікія пісьменнікі?» – задумаўся Піражкоў.

І неўзабаве прыгадаў: аўтар «Мёртвых душ» Мікалай Гоголь любіў італьянскую макарону, у якую дабаўляў на смак соль, перац, масла, сыр пармезан. Усё гэта, дзякуй богу, мелася на кухні...

Паснедаўшы па-гогалеўску, ён лёгка апісаў знаёмства галоўных герояў і іх першае спатканне. Далей апавяданне зноў забуксавала... Піражкоў зірнуў на гадзіннік і зразумеў, што надышоў час абедца.

Адразу ўгадаўся байкапісец Іван Крылоў, які зараз мог з'есці трыццаць бліноў з ікрой і восемдзесят вустрыц. Не цураўся індычныны, любіў цялячыя адбіўныя, парася ў смятане, агуркі, брусніцы, слівы і шмат чаго яшчэ. Творца дастаў з халадзільніка вэнджаную каўбасу, кільку ў тамале і ананасавы сок. «Для натхнення нічога не шкада!» – пастанавіў ён.

Праз паўгадзіны, удостался наеўшыся, Піражкоў зноў узяўся за працу. Атрымалася апісаць душэўны пад'ём галоўнага героя, які набыў пярсцёнак і з букетам руж пайшоў да галоўнай герані рабіць прапанову рукі

і сэрца. Тая ад пярсцёнка ды кветак не адмовілася, а вось стаць жонкай не пагадзілася. «Меркантильная асоба. Ты яшчэ пашкадуеш», – падумаў галоўны герой. На жаль, на гэтым творчы імпэт Піражкова прапаў. Як развіваць сюжэт далей, ён не ведаў...

«Варта чым-небудзь перакусіць», – вырашыў творца і не памыліўся.

На памяць прыйшла англійская пісьменніца Агата Крысці, якая любіла падчас літаратурнай працы піць узбітыя вяршкі.

Піражкоў у імгненне вока ўзбіў вяршкі і залпам прыняў «элексір натхнення». Пасля гэтага ўдалося апісаць, як галоўны герой праз сацыяльныя сеткі знайшоў сабе новую каханку, але ўсё ніяк не мог забыць галоўную геранію.

Якраз надышоў час вячэры. Узгадаўшы, што Антон Чэхаў любіў смажных карасёў у смятане, літаратар узяўся за справу... Смачна павячэраўшы, ён з ходу апісаў душэўныя ваганні галоўнага героя, які ніяк не мог вызначыцца: дабівацца першай дзяўчыны ці жыць з другой без кахання.

Літаратурная праца так захапіла Піражкова, што той вырашыў пісаць без адпачынку. Прыгадаўшы Аляксандра Пушкіна, які, збіраючыся працаваць ноччу, запасаўся ліманадам, творца пабег у краму...

Назаўтра на досвітку Піражкоў паставіў у апавяданні апошнюю кропку і канчаткова пераканаўся ў тым, што кулінарныя рэцэпты прыносяць творчы карысць.

Наперадзе літаратара чакаў раман. Сюжэт для яго ўжо быў прыдуман. Заставалася накупіць прадуктаў. За раман пісьменнік планавалі атрымаць міжнародную прэмію. Таму грошай на натхненне вырашыў не шкадаваць...

Рэчыцкі раён,
агр. Карвацічы.

Віктар РЭЧЫЦ

ПАРАДЫ ПАЭТАМ- ПАЧАТКОЎЦАМ

Кажуць, нельга навучыцца Вершы добрыя складаць. Можна. Трэба налаўчыцца. Я магу парады даць.

Ёсць ў часцінах нашай мовы Залаты выклічнік «о». Пачынайце твор свой новы Вельмі ўпэўнена – з яго.

Вось радкі: «О, гною кучка На градзе каля хлява! Вырасце такая бручка, Бы ў цяляці – галава».

Прачытаеш ды паверыш І паэту, і зямлі. Не дарма псаваў паперу – Гэтак жа і вы змаглі б.

Тэма простага быць павінна. Хай не стоміцца рука Усхваляць сяло, рабіну, Мураша-працаўніка...

Не даецца рыфмаванне Слоў, радкоў? І што цяпер? Белы верш – выратаванне: Толькі што пільнуй памер!

Прысвяціце опус новы, Скажам, доктару навук. Ён за вас закіне слова – Пойдуць хутка творы ў друк!

г. Івацэвічы.

Алег ГУЦОЛ.

Анастасія СКАРКО і Аляксандр КАРШАКЕВІЧ.

Вікенцій ПУЗАНКЕВІЧ і Аляксандр КАРШАКЕВІЧ.

Юрый МІХАЙЛАЎ.

Яўрэйскія анекдоты

Месяц вінаваты

Яўрэй глядзіць на месяц, які прыгожа свеціць, і думае: «Калі б ён меў дзвюх дачок, якіх трэба было б выдаць замуж, ён бы так не свяціўся».

Хэлмаўская перапіска

Адзін хэлмовец атрымаў па пошце пісьмо. Ён адкрыў канверт, а там пусты ліст паперы.

— Ад каго пісьмо? — спытала ў яго жонка.

— Ад брата.

— А што ён піша?

— Ды нічога не піша, мы ж з ім пасварыліся.

Ехаць — не ехаць

Нашы яўрэі дзеляцца на тых, хто ад'язджае, хто хоча паехаць і хто думае, што яны не хочуць.

Адзіны чэсны чалавек у Адэсе

Хэлмовец пабываў у Адэсе, наведваў там многія месцы і недзе забыў парасон. Зайшоў ён у магазін, дзе раней быў; там яму адказалі, што парасона не бачылі. Пайшоў ён да знаёмых, там яго таксама не апынулася. Схадзіў да равіна — таксама

марна. І толькі ў аптэцы вярнулі яму згубу. Адсюль ён зрабіў вывад: ва ўсёй Адэсе ёсць толькі адзіны чэсны чалавек — аптэкар.

Ніколі не спрабаваў

— Міша, ты ўмееш іграць на піяніна?

— Не ведаю. Ніколі не спрабаваў.

Ва ўрача

Урач пытаецца ў хворага:

— Апетыт у вас добры?

— Так, калі я ў гасцях.

«Лэаімі! З яўрэйскага фальклору»
(саст. Э. Р. Іофэ, Р. Л. Рэлес),
Мн., 2000 г.

– Тата, можна я тэ-
левiзар адрамантую?
– Сынок, пакладзі
малаток на месца!

Анекдотыкі

- Мама, памятаеш, ты абяцала,
што калі я атрымаю дзясятку, то буду
цэлы дзень гуляць па вуліцы?
– Але, дачушка, памятаю.
– Значыць, сёння я гуляю паўдня...
- Чаму твой дзённік у кутку? –
пытаецца дзед ва ўнука.
– Я яго пакараў за двойку!

Алег КАРПОВІЧ.

Па верандзе хтось пратупаў...
Госць, напэўна, завітаў.
У вароты хоць не стукаў
І сабака не брахаў.

Вожык есць ласункі тья,
Костачкі ў хвасце хрумсцяць.
Вочкі-пацеркі малыя
Задаволена блішчаць.

Вера пільна пазірае
Цераз шчыліну ў дзвярах:
Голад вожык спаталая,
Наядаецца ў гасцях.

Азірнуўся, патаптаўся,
Чмыхнуў, носікам павёў,
Адпачыў, падсілкаваўся
І пайшоў з гасцей дамоў.

На падлозе – рыбны хвосцік,
На талерачцы – паштэт.
Вось прысмакаў колькі коцік
Не адолеў у абед!

Галіна НУПРЭЙЧЫК,
г. Клецк.

Анатоль ЗЭКАЎ

ЗАДАЧКІ

У лесе

Зачасаўшы ўгору чуб,
Раскашуе ў лесе дуб.
На яго глядзяць зайздросна
Тры асіны, дзве бярозкі,
Сем алешын, сосен пяць.
Колькі ж дрэў
на дуб глядзяць?

У каго –
колькі?

У Паліны – сем лімонаў,
На два болей – у Іланы,
На тры меней – у Альжбэты,
На чатыры больш – у Светы.

Палічы, каб кожны ведаў,
Колькі усяго лімонаў
У Святланы і Альжбэты,
У Паліны і Іланы.

Невядомы кошт

На ўроку матэматыкі.
 – Пеця, колькі твая маці павінна заплаціць за тры кілаграмы яблыкаў, калі адзін каштуе два рублі?
 – Не ведаю, яна заўсёды тэргуецца...

Куды везці?

Васілёк разам з маці заходзіць у гарадскі аўтобус. Людзей у салоне многа, таму ім даводзіцца некалькі прыпынкаў ехаць стоячы каля кабіны вадзіцеля.

– Мама, паглядзі, які руль вялікі! – зайздросна кажа Вася.

Тая ўсміхаецца:

– Калі вырасцеш, таксама зможаш вазіць людзей па горадзе.

– Як? – збянтэжыўся хлопчык. – Я ж дарогі не ведаю...

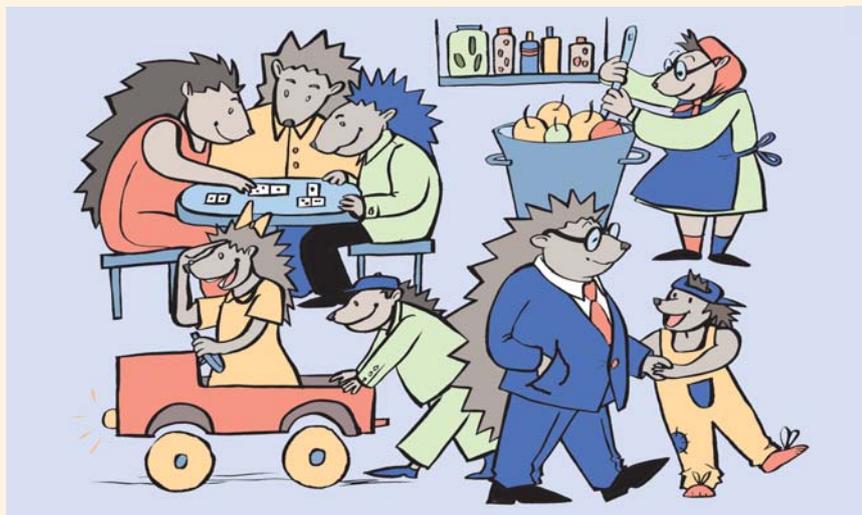
Такі рэцэпт

– Дачушка, чаму на сталы ляжаць тры лыжкі? – пытаецца маці ў Настачкі.

– Я хацела зрабіць какава. А на пачку напісана, што ў малако трэба дадаць менавіта тры лыжачкі, – растлумачыла малая.

Даслала
 Ганна ЧАРНУШЭВІЧ,
 Слуцкі раён,
 в. Замосце.

Знайдзі 10 адрозненняў

Анастасія СКАРКО.

Вольга ЛАБАЖЭВІЧ

Загадкі

Звер хвастаты на сталы,
 Ды зусім не страшна мне.
 У норку мышка не ўцякае,
 Працаваць дапамагае.

(Камітэцкая вясёлка)

***

Хочаш казку пачытаць
 Ці часопіс пагартаць –
 Ідзі смела ў гэты дом,
 Кніжак многа тут кругом.

(Бібліятэка)

***

Моцна б'юць, а ён не плача,
 Радасна навокал скача.
 Хто удараў не баіцца
 І заўсёды весяліцца?

(Мяч)

***

Купал і арэна ёсць,
 Кожны тут – жаданы госьць.
 Выступаюць вельмі часта
 Звяры, клоўны ды гімнасты.

(Лыжкі)

г. Клецк.

ГУЗІК НА ПАМЯЦЬ

Нэля спрытна цыравала
На сабе спадніцу.
«Ой, прыкмета! — узгадала
Раптам маладзіца. —

Памяць ледзьве не зашыла.
Гэтак кажуць людзі». —
І зубамі прыкусіла
Невялікі гузік.

Так заўжды рабіла мама
І ёй наказала...
Бегала іголка жвава,
Нітка даганяла.

Толькі пра сваю «ахову»
Нэля прызабыла.
Праглынула выпадкова:
Што ж я нарабіла?

«Можна тут махнуць рукою, —
Потым разважала. —
Гузік страціла, затое
Памяць захавала!»

Сцяпан ЦАРЫК,
г. Брэст.

Вікенцій ПУЗАНКЕВІЧ
і Аляксандр КАРШАКЕВІЧ.

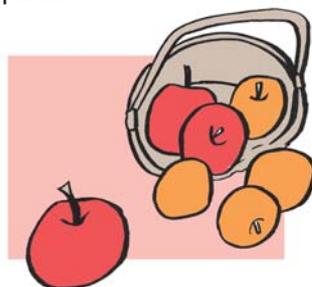

«Не скажы, сыноч!..»

Бабуля каторы дзень прадае на кір-
машы яблыкі. Гандаль у яе не ідзе...
Пастаянны пакупнік, што кожны дзень
бывае на кірмашы, заўважае:

— Навошта ты, бабуля, яблыкі
на базар носіш? Усё роўна ніхто не
купляе! Лепш бы дома сядзела...

— Не скажы, сыноч! — не па-
гаджаецца тая. — Дзе я яшчэ ўдосталь
нагаваруся? І яблыкі некалі купяць.
Няма такога злога, каб не выйшла
на добрае...

БАБЁР —
дамскі ўгоднік.

БАРАВІК —
сталы навед-
вальнік бараў.

БІВЕНЬ —
баксёр.

БЯГОНЯ —
лёгкаатлетка.

ВІЗАЖЫСТ —
супрацоўнік пасольства.

КАЗАН — лектар.

КАЧАН — культурыст.

КАШУЛЯ — маленькі кошак.

КУКУРУЗА — галасісты певень.

КУРОРТ — птушкафабрыка.

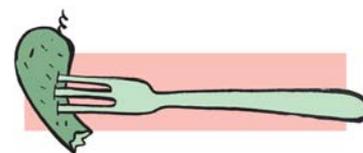
КУРЫЦА — жанчына, якая
курыць.

МАЛАЧАЙ — скавны на-
ведвальнік рэстарана.

МОДУЛЬ — прыхільнік моды.

Заўважыла
Надзея **НЕСЦЯРОНАК**,
г. Мінск.

Жалезная логіка

Два п'яныя сядзяць у кафэ. Перед
імі — талерка з агуркамі.

Першы пытаецца:

— Ты чаму па два агуркі на ві-
дэлец бярэш?

Другі адказвае:

— Таму што болей не лезе...

Пачуў Віталь **ЖУРАЎСКІ**,
г. Жодзіна.

Наймальныя
міфамы

Генадзь АЎЛАСЕНКА

Сярод мноства разнастайных духаў, якім пакланяліся нашы продкі, асобна стаіць Вужыны (Змяіны) цар.

Чаму ж менавіта вуж стаў царом, а не гадзюка ядавітая? Ды таму, што менавіта вужоў лічылі пасланнікамі багоў і радаваліся, калі побач з жыллом пасяляўся гэты паўзун. Яму ставілі ў сподачку малако і ўсяляк спрыялі. Нават звярталіся з малітвамі ці просьбамі пра хуткі дождж, пра добры ўраджай, пра дапамогу ў розных хатніх справах...

А яшчэ нашы продкі верылі, што над усімі вужамі (і астатнімі змяямі таксама) уладарыць адзін галоўны – так званы Вужыны цар. Чалавек можа ўбачыць яго восенню, на Уздвіжанне альбо свята «закрывання» зямлі на зіму, калі ўсе змеі ідуць на зімовую спячку (у змяіны «вірай»). Вужыны цар паўзе тады першым, і яго ні з адной іншай змяёй не збытаеш. Па велічыні значна большы за астатніх, луска адлівае срэбрам, а на галаве – залатыя рогі або карона ў выглядзе маленькіх рожак з золата.

Цяжка сустрэць змей у час гэтага пераходу, бо для свайго

маршруту яны выбіраюць самыя непразныя зараснікі і бураломы. Але калі ўсё ж пашчасціць нейкаму чалавеку сустрэцца з такім «адыходам у вірай» і ён не разгубіцца, дык павінен хуценька разаслаць перад Вужыным царом абрус, пакласці на яго хлеб-соль і пакланіцца духу да самай зямлі. Тады цар у знак падзякі, перапаўзаючы цераз сурвэту, скіне на яе з галавы сваю залатую карону ці рогі. Ну, а чалавек, які займае такую каштоўнасць, будзе надзелены надзвычайнай мудрасцю і пранікліваасцю, зможа ўгадваць чужыя думкі, з гонарам выблытвацца з самых цяжкіх абставін і сітуацый. Апроч таго, яму будучы бачныя зачараваныя клады, і ніякі яд ці атрута не змогуць дзейнічаць на шчасліўца.

Бачыце, як усё добраўна выходзіла! Заставалася адна дробязь: сустрэць на сваім шляху такога незвычайнага вужа і каб у цябе пры гэтым яшчэ і абрус з хлебам-соллю меліся, і спрыт ды хуткасць не зніклі, і спіна не балела...

Адкуль жа наогул магла ўзнікнуць легенда пра Вужынага цара і, галоўнае, пра залатыя рогі альбо карону? Хутчэй за ўсё таму, што зрэдку людзі і сапраўды маглі бачыць у лесе такіх вужоў.

Час ад часу змеі ліняюць, з іх злазіць верхні слой скуры, які перашкаджае расці. І вось, у адрозненне ад тых жа гадзюк, у вужоў пры ліньцы на галаве могуць заставацца рэшткі старой скуры. Падсыхаючы і заварочваючыся ў бакі, гэтыя празрыстыя кавалкі скуры ярка блішчаць у святле прамых сонечных промняў і нагадваюць здалёк залатыя рогі альбо нейкую мудрагелістую карону.

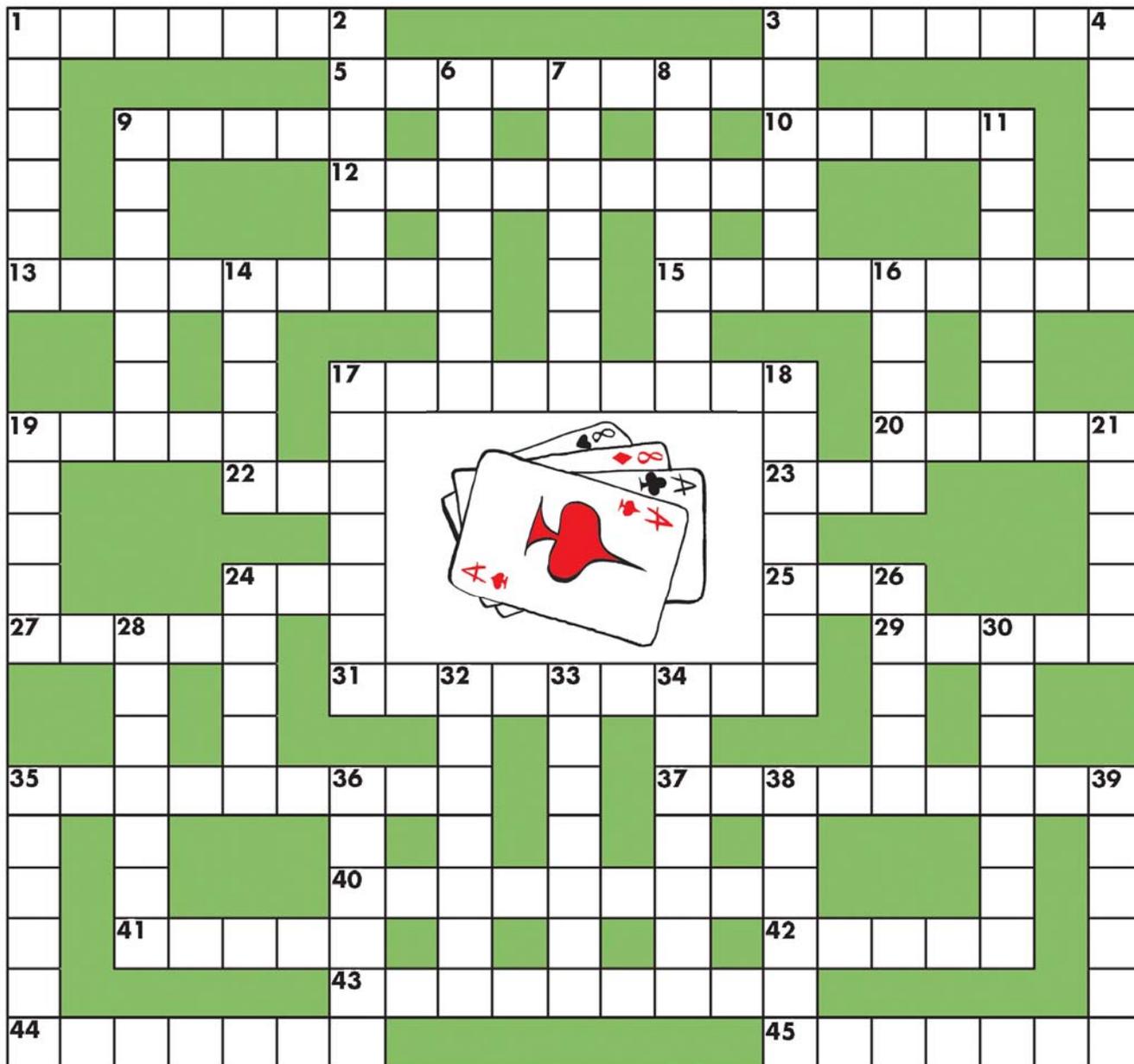
Ну, а астатняе дамысліла багатая народная фантазія...

Пётр КОЗИЧ.

ТРОЙКА, СЯМЁРКА, ...

Крыжаванка

Па гарызанталі:

1. «Жывы часопіс» Сярэднявечаюя. **3.** «Мыліца» перакладчыка. **5.** Сродак перамяшчэння для лянiвых. **9.** Хто пасее агонь, пажне ... (*прыказка*). **10.** Любiмая кнiга географа. **12.** Галоўны мудрэц. **13.** Твор для тых, хто хоча пасмяяцца, але не мае шмат часу для чытання. **15.** Карысныя для чалавека раслiнныя валокны. **17.** Спецыяліст па насякомых. **19.** Паштовы «банкнот». **20.** Казакі капітан. **22.** Адна з сакрэтных карт у аповесці

Аляксандра Пушкіна «Пiкавая дама». **23.** Адценне голасу. **24.** Выядае вочы. **25.** Чалавек, які не належыць сабе. **27.** Чэмпіён па пошуку аб'ектаў з дапамогай радыёхваля. **29.** Падпiльноўвае чалавека ў казiно. **31.** Кветка, якую будзеш доўга памятаць. **35.** Ён можна адпачываць гадамі, бо ўжо напрацаваўся. **37.** Не разумее гаспадароў сабак. **40.** Майстар падхалiмства. **41.** Пасаг наадварот. **42.** Група з крiмінальнымi iнтарэсамi. **43.** Часовы гаспадар нерухомасці. **44.** Забойца коней. **45.** Двайнік у люстэрку.

Як у казцы...

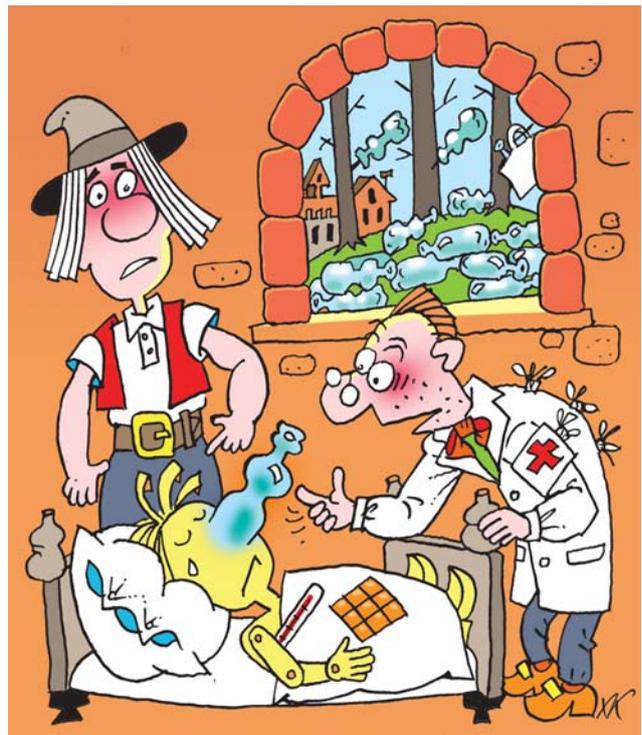
Мікола ГРГЕЛЬ.

Алег КАРПОВІЧ.

Аляксандр ПЯТРОЎ.

Аляксандр КАРШАКЕВІЧ.

Па вертыкалі:

1. Ён вісеў на зялёным дубе каля лукамор'я. 2. Лічыць, што ад страху лепш за ўсё хаваць галаву ў пясок. 3. Чалавек у камні. 4. Шакаладны напой без допінгу. 6. Не рэкламная паўза ў тэатры. 7. Злая іронія. 8. Твор журналіста. 9. Салодкае выратаванне ад летняй спякоты. 11. Другі па папулярнасці прадукт пасля бліноў на масленіцу. 14. Лепшая адзнака для гумарыста. 16. Лодка паэта. 17. Стрэс для студэнта. 18. Абмен інфармацыяй паміж людзьмі. 19. Аптымiстычны музычны лад. 21. «П'е-дэстал» для ствала зброі. 24. Не кароткія драбіны.

26. Адзіная бульба, якую не есць каларадскі жук. 28. Папярковы захавальнік чужых пачуццяў і таямніц. 30. Яна не следчы: доказаў не патрабуе. 32. Пачынае ранак прыхільніка здаровага ладу жыцця. 33. Гульня, у якой адным шаром не абысціся. 34. Час, калі вучань слухае настаўніка найбольш уважліва. 35. Ганарысты чалавек падобны да гэтай птушкі. 36. Першы прадпрымальнік у СССР. 38. Не выносіць бруднай падлогі. 39. Славянскі супермен.

**Адказы на старонцы 24.
Склала Алена КЕДА.**

Шалі

Самы лепшы адпачынак для Шаляў – гэта шопінг. Яны з радасцю будуць траціць грошы і атрымліваць ад гэтага задавальненне.

Мара Шаляў – жыццё і адпачынак у вялікім горадзе!

Анастасія СКАРКО.

16+

«Вожык» – грамадска-палітычны, літаратурна-мастацкі часопіс
№ 10 (1573), 2019 год.
Выдаецца з ліпеня 1941 года.

Заснавальнікі: Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь,
рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

Галоўны рэдактар
Юлія Францаўна ЗАРЭЦКАЯ.

Рэдакцыйная калегія: Сяргей ВОЛКАЎ, Навум ГАЛЬПЯРОВІЧ,
Мікола ПРГЕЛЬ, Юлія ЗАРЭЦКАЯ, Міхась КАВАЛЕЎ, Казімір КАМЕЙША,
Алег КАРПОВІЧ, Міхась ПАЗНЯКОЎ, Уладзімір САЛАМАХА,
Васіль ТКАЧОЎ, Мікола ШАБОВІЧ.

Рэдакцыя: Аляксандр КАРШАКЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара,
мастацкі аддзел), Алена КЕДА (аддзел фельетонаў і пісьмаў),
Вераніка МАНДЗІК (аддзел літаратуры),
Анастасія СКАРКО (мастацкі аддзел).

Адрас рэдакцыі

Юрыдычны адрас: Рэспубліка Беларусь, 220013, г. Мінск,
вул. Б. Хмяльніцкага, 10 а.
E-mail: info@zviazda.minsk.by.

Паштовы адрас: Рэспубліка Беларусь, 220034, г. Мінск,
вул. Захарава, 19.

E-mail: a-vojik@yandex.by;

Тэлефон галоўнага рэдактара, намесніка галоўнага
рэдактара, аддзелаў фельетонаў і пісьмаў, літаратуры, мастацкага –
244-92-37, бухгалтэрыі – 287-18-81, факс – 284-84-61.

Падпісныя індэксy:

74844 – індывідуальны, 01380 – індывідуальны льготны,
748442 – ведамасны, 01381 – ведамасны льготны.

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі № 520
ад 10.12.2012, выданае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец

Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда»
Дырэктар – галоўны рэдактар Павел Якаўлевіч СУХАРУКАЎ

Камп'ютарная вёрстка: Святлана ТАРГОНСКАЯ
Стыльрэдактар: Марыя ГІЛЕВІЧ

Падпісана да друку 07.10.2019. Фармат 60x84 1/8. Афсетны друк.
Папера афсетная. Ум. друк. арк. 2,79.

Ул.-выд. арк. 3,49. Тыраж 556 экз. Заказ

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «БудМедыяПраект».
ЛП № 02330/71 ад 23.01.2014, вул. В. Харужай, 13/61,
220123, Мінск, Рэспубліка Беларусь.

Матэрыялы не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца, прымаюцца толькі ў электронным выглядзе.
Перадрукоўваючы матэрыял, трэба абавязкова спасылцца на «Вожык».
Аўтары публікацый нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў.
Рэдакцыя можа друкаваць матэрыялы, не падзяляючы пазіцыю і думку аўтараў.

© Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь, 2019
© РВУ «Выдавецкі дом «Звязда», 2019

Адказы на крыжаванку «Тройка, сямёрка, ...» (стар. 22-23)

Па гарызанталі:

1. Летаніс. 3. Слоўнік. 5. Транспарт. 9. Пажар. 10. Атлас. 12. Аўтарытэт. 13. Гумарэска. 15. Клятчатка. 17. Энтамолаг. 19. Марка. 20. Есаул. 22. Туз. 23. Тон. 24. Дым. 25. Раб. 27. Радар. 29. Азарт. 31. Незабудка. 35. Пенсіянер. 37. Каштаніца. 40. Падпявала. 41. Калым. 42. Банда. 43. Арандатар. 44. Нікацін. 45. Адбітак.

Па вертыкалі:

1. Ланцуг. 2. Страус. 3. Статуя. 4. Какава. 6. Антракт. 7. Сарказм. 8. Артыкул. 9. Пламбір. 11. Смятана. 14. Рогат. 16. Човен. 17. Экзамен. 18. Гутарка. 19. Мажор. 21. Лафет. 24. Дрогі. 26. Батат. 28. Дзённік. 30. Аксіёма. 32. Зарадка. 33. Більярд. 34. Дыктант. 35. Паўлін. 36. Нэгман. 38. Швабра. 39. Асілак.

ВСЯГО ПАТРОН

Пётр КОЗИЧ.

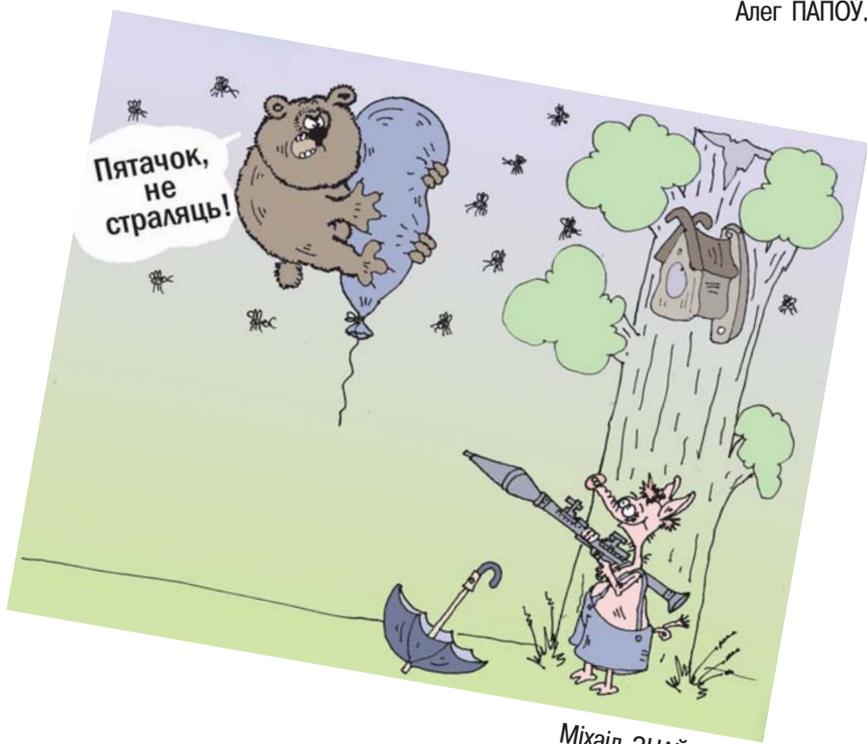
Вікенцій ПУЗАНКЕВІЧ і Аляксандр КАРШАКЕВІЧ.

Алег ПАПОЎ.

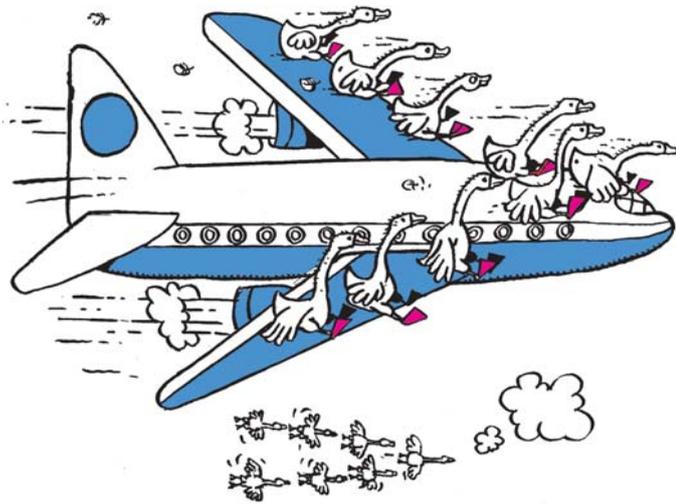
Павел ГАРАДЦОЎ.

Міхаіл ЗНАЙДЗЮК.

Алег ГУЦОЛ.

Анатоль ГАРМАЗА.

Мікола ПРГЕЛЬ x 2.

Нашы індэксy:

ІНДЫВІДУАЛЬНЫ – 74844,

індывiдуальны лyготны
(для жыхароў
сельскай мясцовасці:
райцэнтры і населеныя
пункты раёнаў) – 01380;

ВЕДАМАСНЫ – 748442,

ведамасны лyготны
(для ўстаноў Міністэрства
культуры, Міністэрства
адукацыі) – 01381.

**Выпішы
«Вожык»
і ён да цябе
прыйдзе!**

**ПАДПІСКА НА ІІ ПАЎГОДДЗЕ
2019 ГОДА**

Падпіска на 1 месяц каштуе:
індэкс 74844, цана 5 рублёў 74 капейкі,
індэкс 01380, цана 4 рублі 72 капейкі,
індэкс 748442, цана 16 рублёў 44 капейкі,
індэкс 01381, цана 13 рублёў 23 капейкі.

Падпісца
можна ў любым аддзяленні
сувязі РУП «Белпошта»,
у кіёсках РУП «Белсаюздрук».
А яшчэ – па інтэрнэце
(з дапамогай пластыкавых
электронных картак,
электронных грошай)
ці праз аўтаматызаваную сістэму
Адзінай разлікова-інфармацыйнай
прасторы (АРИП).

